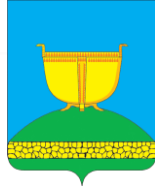

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БИЕКТАУ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ОЛЫ БИТАМАН АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

422725, ТР Биектау районы,
Олы Битаман авылы, Мәскәү ур. 2,
Тел./факс: +7(84365) 62-8-47,
e-mail: Bbit.Vsg@tatar.ru

**СОВЕТ
БОЛЬШЕБИТАМАНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ВЫСОКОГОРСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН**

422725, Высокогорский район РТ, с.
Большой Битаман, ул.Московская, 2
Тел./факс: +7(84365) 62-8-47,
e-mail: Bbit.Vsg@tatar.ru

КАРАР

13 февраль 2015 ел

РЕШЕНИЕ

№ 153

Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Олы Битаман авыл жирлеге муниципаль берәмлегенә муниципаль хокукый актлары системасы турындагы нигезләмәне раслау хакында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Олы Битаман авыл жирлеге муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, гражданнарга аларның хокукларына һәм ирекләренә кагылышлы муниципаль хокукый актларны житкерү өчен, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Олы Битаман авыл жирлеге Советы **КАРАР ИТТЕ:**

1. Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Олы Битаман авыл жирлеге муниципаль берәмлегенә муниципаль хокукый актлары системасы турында Нигезләмәне раслау (1 нче кушымта)

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми сайтында халыкка игълан итәргә <http://pravo.tatarstan.ru/>

3. Әлеге карар рәсми басылып чыкканнан соң 10 көн эчендә үз көченә керә.

Олы Битаман авыл жирлеге башлыгы

Р.А.Галимзянов

**«Биектау муниципаль районы Олы Битаман авыл жирлеген»
муниципаль берәмлеге муниципаль хокукий актлар системасы турында
НИГЕЗЛӘМӘ**

**БҮЛЕК I.
ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР**

1.1. Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Олы Битаман авыл жирлеген муниципаль берәмлегендә муниципаль хокукий актлар системасын, (алга таба-авыл жирлеген) муниципаль хокукий актлар төрләрнен, аларны эшләү, кабул итү (бастырып чыгару), рәсми аңлатма бирү һәм үз көченә керү тәртибен, шулай ук муниципаль хокукий актларга куела торган таләпләрне һәм экспертиза үткәрүне билгели.

1.2. Әлеге нигезләмәнен хокукий нигезе булып Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон, Россия Федерациясенен башка федераль законнары һәм норматив хокукий актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукий актлары, шулай ук Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Олы Битаман авыл жирлеген муниципаль берәмлеге Уставы тора.

1.3. Әлеге Нигезләмәдә түбәндәге төшенчәләр кулланыла::

1) муниципаль хокукий акт-жирле эһәмияттәге мәсьәләләр буенча яисә жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрнен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча, муниципаль берәмлек халкы турыдан-туры жирле үзидарә органы һәм (яисә) жирле үзидарәнен вазыйфаи заты тарафыннан кабул ителгән, жирлек территориясендә гомуми мәжбүри, мәжбүри үтәлгә тиешле, гомуми мәжбүри булган яисә индивидуаль характерга ия, жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрнен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча жирлек территориясендә;

2) муниципаль норматив хокукий акт – жәмәгать мөнәсәбәтләрнен билгеле бер төрен жайга салуга берничә тапкыр кулланыла торган һәм берничә тапкыр кулланыла торган үз-үзенә тоту кагыйдәләрнен (хокук нормаларын) билгели торган, үзгәртә яисә юкка чыгара торган муниципаль хокукий акт.;

3) муниципаль индивидуаль (норматив булмаган) хокукий акт – жирле үзидарәнен конкрет карарга исәпләнгән һәм конкрет затка адресланган индивидуаль күрсәтмәне үз эченә алган хокук куллану акты;

4) жирле үзидарә органнарының хокук куллану эшчәнлегенә - жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарәнен вазыйфаи затларының норматив хокукий актлары нигезендә конкрет мәсьәләләрне, эшләрне карау һәм аларны карау

нәтижеләре буенча зат яисә аларга адресланган затлар өчен мәжбүри булган муниципаль индивидуаль хокукый актларны кабул итү (бастырып чыгару) буенча законнар белән жайга салынган эшчәнлеге.

5) муниципаль норматив хокукый актларга рәсми аңлатма бирү - вәкаләтле органнар эшчәнлеге, аларны гамәлгә ашыру барышында муниципаль норматив хокукый актларның хокукый нормасының мәгънәсен һәм эчтәлеген билгеләүгә юнәлдерелгән;

б) юридик техника кагыйдәләре - хокукый актларны эшлөгәндә, бәян иткәндә, рәсмиләштергәндә кулланыла торган алымнар, кабул итүләр жыелмасы.

БҮЛЕК II. МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАР ТӨРЛӘРЕ

2.1. Муниципаль хокукый актлар системасына керә:

- 1) муниципаль берәмлек уставы;
- 2) жирле референдумда, гражданнар жыенында кабул ителгән хокукый актлар;
- 3) авыл жирлеге Советы карарлары;
- 4) муниципаль берәмлек башлыгы карарлары һәм боерыклары;
- 5) жирле үзидарә органнарының гамәлдәге законнар һәм муниципаль берәмлек уставы нигезендә бүтән актлары.

2.2. Муниципаль берәмлек уставы һәм жирле референдумда, гражданнар жыенында кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында иң югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә була һәм жирлекнең бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар муниципаль берәмлек Уставына һәм жирле референдумда, гражданнар жыенында кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

2.3. Муниципаль хокукый актлар, аларның эчтәлегенә бәйле рәвештә, норматив хокукый актлар белән дә, индивидуаль характердагы актлар белән дә булырга мөмкин.

Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы Законы нигезендә жирле референдумда, гражданнар жыенында жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль берәмлек халкының турыдан-туры ихтыярын белдерү карар рәвешендә кабул ителә.

2.4. Олы Битаман авыл жирлеге Советы (алга таба авыл жирлеге Советы), федераль законнар, федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Муниципаль берәмлек уставы нигезендә, жирлек территориясендә мәжбүри үтәлгә тиешле кагыйдәләр, шулай ук Олы Битаман авыл жирлеге Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарлар кабул итә.

2.5. Олы Битаман авыл жирлеге башлыгы муниципаль берәмлек уставы һәм жирлек Советы карарлары белән билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарлар һәм күрсәтмәләр чыгара.

Жирлек башлыгы әлеге Нигезләмәнең 2.6 пунктында бәян ителгән мәсьәләләр буенча карарлар һәм күрсәтмәләр чыгара, әгәр жирлек башлыгы

Башкарма комитет җитәкчесе булса.

2.6. Авыл җирлеге башлыгы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Муниципаль берәмлек уставы, җирлек Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр һәм җирле эһәмияттәге мәсьәләләр буенча карарлар, шулай ук авыл җирлеге башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләр чыгара.

БҮЛЕК Ш. МУНИЦИПАЛЬ НОРМАТИВ ХОКУКЫЙ АКТЛАРНЫ ЭШЛӘҮ ҺӘМ КАБУЛ ИТҮ ТӘРТИБЕ

3.1. Җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының нормалар иҗат итү эшчәнлегенә стадияләре булып муниципаль норматив хокукый актны кабул итүнең эзлекле этаплары тора, аларның һәркайсында нормалар иҗат итү эшчәнлегенә мөстәкыйль бурычлары хәл ителә.

3.2. Норматив хокукый акт проектын җирле үзидарә органына рәсми рәвештә кертү хокукый инициатива дип таныла, ул җирле үзидарә органының аны карау һәм кабул итү яисә кире кагу бурычын үз эченә ала.

3.3. Җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының норма иҗат итү эшчәнлегенә төп стадияләре булып тора:

- 1) муниципаль норматив хокукый актны эшләү буенча эшләрне планлаштыру;
- 2) муниципаль норматив хокукый акт проектын әзерләү;
- 3) җирлекнең кызыксынган органнары һәм вазыйфаи затлары белән килештерү һәм муниципаль норматив хокукый актлар проектларына хокукый экспертиза;
- 4) муниципаль норматив хокукый акт проектын тиешле хокук чыгару органына кертү;
- 5) муниципаль норматив хокукый актны кабул итү (имзалау) ;
- 6) муниципаль норматив хокукый актны муниципаль берәмлек уставында билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү);
- 7) тиешле норматив хокукый акт белән билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә муниципаль норматив хокукый актка аңлатма бирү;
- 8) муниципаль норматив хокукый актларны системалаштыру һәм исәпкә алу.

3.4. Муниципаль норматив хокукый актларның бердәм системасын булдыру, нормалар иҗат итү эшчәнлегендә хәбәрдарлыкны тәэмин итү максатларында, җирлек территориясендә иҗтимагый мөнәсәбәтләренә хокукый җайга салуның кабатлануына юл куймау максатыннан, җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының норма чыгару эшчәнлегенә планлы нигездә гамәлгә ашырыла.

3.5. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларын әзерләү планнары иң мөһим һәм трудоемкалы актлар проектларын эшләүне күздә тоту һәм нормалар иҗат итү эшчәнлегенә планына кертелмәгән проектларны тиешле муниципаль орган

йөкләмәсе буенча эзерләүне төшереп калдырмый.

3.6. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларын эзерләү планнары агымдагы (бер елдан да артык вакытка исәпләнгән) һәм перспективалы (биш елга кадәр исәпләнгән) булырга мөмкин.

3.7. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларын эзерләү планнары федераль һәм республика закон чыгару һәм башкарма хакимият органнарының норма чыгару эшчәнлегенә программаларын һәм планнарын исәпкә алып формалаштырыла.

3.8. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларын эзерләү, карау һәм раслау тәртибе тиешле муниципаль орган регламенты белән билгеләнә.

3.9. Муниципаль норматив хокукый актларны кертү, алдан карау, кабул итү, имзалау һәм рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) элегә Нигезләмә таләпләрен исәпкә алып, муниципаль берәмлек уставында һәм (яисә) башка муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

3.9. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга кушып бирелә торган документлар исемлегенә һәм рәвешенә жирле үзидарә органының яисә жирле үзидарәненең вазыйфай затының норматив хокукый акты белән билгеләнә, аларга карап тикшерүгә элегә проектлар кертелә.

3.10. Нормалар ижат итү эшләре планына кертелгән муниципаль хокукый актларны эшләү планда күрсәтелгән жаваплы орган (структур бүлекчә) яисә жирле үзидарәненең вазыйфай заты тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3.11. Муниципаль норматив хокукый акт проекты муниципаль органга һәм тәкъдим ителгән проектны кабул итү вәкаләтләренә кертгән вазыйфай затка тапшырган очракта, гражданның хокукый чыгару инициативасы тәртибендә күрсәтелгән затлар аны билгеләнгән тәртиптә карарга, кабул итәргә яисә нигезле баш тартырга тиеш.

3.12. Муниципаль норматив хокукый акт проектының Россия Федерациясе законнарына, Татарстан Республикасы законнарына, муниципаль берәмлек Уставына һәм юридик техникага туры килүен бәяләү өчен хокукый акт кабул ителгәнче (бастырып чыгарганчы) аның хокукый экспертизасы үткәрелә.

3.13. Муниципаль норматив хокукый актны гамәлгә ашыру жирле бюджет акчалары исәбеннән каплана торган чыгымнарны күздә тотса, хокукый акт проектына финанс - икътисадый экспертиза жирле үзидарәненең тиешле органы (вазыйфай заты) тарафыннан билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

3.14. Кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проектының, шулай ук гамәлдәге муниципаль норматив хокукый актларның сыйфатын бәяләү һәм аларны камилләштерү буенча тәкъдимнәр алу өчен бәйсез фәнни (хокукый, финанс, фәнни-техник, экологик һ.б.) экспертиза үткәрелергә мөмкин.

3.15. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлдәге законнар һәм (яки) актның эчке каршылыктарыннан тыш, үз норматив хокукый актларына эчке (хезмәт) экспертиза оештыралар һәм, кирәк очракта, тиешле проектны кабул итү өчен эзерлиләр.

3.16. Муниципаль хокукый актлар вәкаләтле вазыйфай затлар тарафыннан Жирле үзидарәненең тиешле органнары һәм жирле үзидарәненең вазыйфай затлары тарафыннан билгеләнә торган тәртиптә аларны кул кую юлы белән кабул ителә.

3.17. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларын эзерләү һәм кабул итү буенча элегә бүлектә бәян ителгән кагыйдәләр башка муниципаль хокукый

актларга да кулланыла.

БҮЛЕК IV.

МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРГА КУЕЛА ТОРГАН ТАЛӘПЛӘР

4.1. Муниципаль хокукий актлар түбәндәге төп таләпләргә жавап бирергә тиеш:

- 1) Законлылык;
- 2) юридик техника кагыйдәләрен үтәү;
- 3) муниципаль хокукий актны жирле бюджет акчалары белән тәмин итү.

4.2. Муниципаль хокукий акт Россия Федерациясе Конституциясенә, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарына, шулай ук Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Олы Битаман авыл жирлеге муниципаль берәмлеге Уставына туры килергә тиеш.

4.3. Муниципаль хокукий актны эзерләгәндә ижтимагый мөнәсәбәтләр өлкәсендә хокукий жайга салуның торышын, хокукий актны кабул итү (бастырып чыгару) кирәклеген һәм күздә тотылган хокукий күрсәтмәләренң житәрлек дәрәжәдә булуын исәпкә алырга кирәк.

4.3. Муниципаль хокукий акт, документ буларак, эчтәлек (төп) өлешеннән һәм реквизитлардан тора.

Муниципаль хокукий актның эчтәлекле өлеше булып, аны кабул итү (преамбулалар) максатларын һәм мотивларын аңлатучы нигезләмәләренә һәм анда булган хокук нормалары яисә индивидуаль күрсәтмәләренң язма рәвештә чагылдырылган тел, әһәмиятле, график, сүз-терминологик беркетү тора.

4.4. Муниципаль хокукий актларда хокукий нормалар төгәл, лаконичный, ике төрле аңлашылмаучанлыкны, декларативлыкны төшереп калдыручы булырга тиеш. Хокукий нормалар логик эзлеклелектә, ачык һәм һәркем өчен мөмкин булган телдә баян ителә.

4.5. Муниципаль хокукий актларда бер термин яисә бер төшенчәне төрле терминнар белән билгеләү рөхсәт ителми, әгәр бу муниципаль хокукий актта махсус билгеләнмәгән булса. Муниципаль хокукий актларда сүзләр һәм гыйбарәләр федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында кулланыла торган терминология белән төгәл аңлауны һәм бердәмлекне тәмин итүче әһәмияттә кулланыла.

4.6. Муниципаль хокукий актта кулланыла торган юридик, техник һәм башка махсус терминнарны билгеләү, әгәр моннан башка аңлау мөмкин булмаса яисә кыен булса, бирелергә мөмкин.

4.7. Муниципаль хокукий актларда чит ил терминнарын һәм гыйбарәләрен куллану, шул ук мәгънәгә ия рус терминнары һәм гыйбарәләре яки чит ил тарихы терминнары булмаган очракта, рус телендә гомуми кулланылыш була.

4.8. Муниципаль хокукий актның аерылгысыз өлеше булган таблицалар, графиклар, схемалар, сызымнар, рәсемнәр, карта һ.б., кагыйдә буларак, аңа кушымталар рәвешендә рәсмиләштерелә.

4.9. Муниципаль хокукий акт структурасы (ул раслаган документ) хокукий жайга салу темасының логик үсешен, гомуми нигезләмәләрдән конкрет нигезләмәләргә күчүнә тәмин итәргә тиеш.

4.10. Муниципаль хокукий акт һәм ул раслаган документ (кушымта) мәжбүри тәртиптә исемә бар.

Муниципаль хокукый актың (ул раслаган документ) атамасы аның эчтәлеге турында гомуми Күрсәтмә бирергә, хокукый жайга салу предметын төгәл чагылдырырга тиеш.

4.11. Преамбулның муниципаль норматив хокукый актларында «караар (а)», «караар бирәм», «приказ бирәм» дигән гыйбарә белән тәмамлана.

Преамбулага норматив характердагы нигезләмәләрне кертү рөхсәт ителми. Преамбула абзацлардан торырга мөмкин.

4.12. Муниципаль хокукый актың (ул раслаган документ) төп структур элементы булып Гарәп цифрасы белән нумерлана һәм аның исеме юк. Муниципаль хокукый актың пункттың бер яки берничә норматив, яки индивидуаль күрсәтмә бар.

4.13. Күләме буенча муниципаль хокукый актларда (алар тарафыннан расланган документларда) якин-тирә эчтәлекле пунктлар районнар башлыкларына берләшергә мөмкин, кирәкле очрақларда башлыklar бүлекләргә берләшергә мөмкин.

Башлыklar «башлык» сүзе белән билгеләнә, гарәп саннары белән ноктакуела һәм исеме бар. Бүлекләр «бүлек» сүзе белән билгеләнә, нокта белән Рим саннары белән нумерлана һәм исеме бар.

Муниципаль хокукый актларда (алар тарафыннан расланган документларда) пунктларның барлык хокукый акт (документ) чикләрендә үтәли нумерациясе булырга тиеш.

Пункт цифрлар белән билгеләнми торган абзацлардан тора ала, әмма аларның нумерациясе күз алдында тотыла. Хисап пунктны билгели торган саннан башланган абзацтан алып барыла.

Пунктта күрсәтелә торган санап чыгару гарәп саннары белән нумерлана торган, уңнан түгәрәк тәрәзә яки рус алфавитының хәрефләре белән ябыла торган, уңнан түгәрәк тәрәзә белән ябыла торган берәмлектән башлап, рус алфавитының хәрефләре белән билгеләнә.

4.14. Муниципаль хокукый актта түбәндәге мәжбүри реквизитлар бар:

1) хокукый акт төп нөсхәсендә герб, эмблема, башка символ сурәте (алар булган очрақта), үзәк буенча хокукый акт төрен билгеләү өстендә урнашкан хокукый актың төп нөсхәсендә;

2) хокукый актың кабул иткән (бастырган) жирле үзидарә органының (вазыйфаи затының) тулы исеме;

3) хокукый акт төренең атамасы;

4) хокукый жайга салу предметын кыскача чагылдыра торган хокукый актың атамасы (исеме);

4) кабул итү (кул кую) датасы;

5) теркәү номеры;

6) хокукый акт кабул итү урыны;

7) тиешле хокукый актка имзаларга вәкаләтле затның, аның вазыйфасының тулы атамасын, аның шәхси имзасын (хокукый акт төп нөсхәсендә генә), аның фамилиясен һәм инициалын үз эченә алган имзасы.

4.15. Һәр төрдәге муниципаль хокукый актлар нумерациясе, аларны кабул итү датасыннан чыгып, ел чикләрендә алып барыла.

4.16. Норматив хокукый актың башка пунктларына яисә пунктның башка структур элементларына, шулай ук гамәлдәге башка норматив хокукый актларга,

аларның аерым нигезлэмэләренә сылтама норматив нигезлэмэләрнең үзара бәйләнешен күрсәтергә яисә аларны кабатлаудан качарга кирәк булган очракларда кулланыла.

Бу чакта дәүләт хакимияте органнарының җирле үзидарә органнарына карата хокукларын һәм бурычларын жайга сала торган башка закон актларын кертү рөхсәт ителми.

БҮЛЕК V.

МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРНЫҢ ЮРИДИК КӨЧЕ

5.1. Муниципаль хокукий актлар, Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә торган салымнар һәм җыемнар турында җирле үзидарә вәкиллекле органнарының норматив хокукий актларыннан, шулай ук кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль хокукий актлардан тыш, муниципаль берәмлек уставында билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

5.2. Муниципаль хокукий актларны бастырып чыгару (халыкка җиткерү) гражданның, муниципаль хокукий актлардан яисә аларның федераль закон белән чикләнгән белешмәләре булган аерым нигезлэмэләреннән тыш, алар белән танышу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.

5.3. Муниципаль норматив хокукий актның рәсми бастырып чыгарылуы булып аның муниципаль берәмлек уставы һәм (яисә) җирле үзидарә органының (вазыйфаи затының) хокукий акты белән билгеләнгән басма вакытлы басмасында тулы текстын беренче бастырып чыгару санала. Күрсәтелгән басма басманың исеме муниципаль берәмлек халкына җиткерелә.

Муниципаль норматив хокукий акт басылып чыккан очракта, ул аның текстының соңгы өлеше басылып чыккан көннән үз көченә керә.

Муниципаль норматив хокукий актларны рәсми бастырып чыгарганда аларның рәсми реквизитлары күрсәтелә.

Муниципаль норматив хокукий актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) булып тормый, әгәр алар тулысынча яки бөтөнләшкән басылып чыкмаса, шулай ук рәсми сайтта басылып чыкмаса.

5.4. Муниципаль норматив хокукий җирлекнең рәсми басылышы булып аның тулы текстын Татарстан Республикасы хокукий мәгълүматының рәсми сайтында бастырып чыгару санала <http://pravo.tatarstan.ru/> Фәрит Мөхәммәтшин "Бердәм Россия" бөтенроссия сәяси партиясенең Татарстан төбәк бүлеге сәяси советы утырышын уздырды

5.5. Муниципаль норматив булмаган хокукий актлар, әгәр муниципаль норматив булмаган хокукий актта башкасы күрсәтелмәгән булса, муниципаль берәмлек уставы нигезендә үз көченә керә.

5.6. Муниципаль хокукий актны рәсми бастырып чыгарганда муниципаль хокукий актның төп нөсхәсе белән чагыштырганда хаталар, басмалар, башка төгәллек кертелгән очракта, муниципаль хокукий актны кабул иткән органның төгәлсезлеген төзәтү турында рәсми хәбәрнамәсе һәм тиешле нигезлэмэләрнең чын редакциясе басыла.

5.7. Муниципаль хокукий актларның төп нөсхәләрендә хаталарны, басмаларны һәм башка житешсезлекләренә төзәтү, төгәлсезлекләр булган муниципаль хокукий актка тиешле үзгәрешләр кертү юлы белән генә гамәлгә

ашырыла.

5.8. Муниципаль норматив хокукый актлар югары юридик көчкә ия булган актларның өстенлеге принцибы нигезендә эшли.

Муниципаль норматив хокукый актлар арасында коллизия очрагында хокук мөнәсәбәтләре субъектлары югарырак юридик көчкә ия булган акт нормасына таянырга тиеш.

Тигез юридик көчкә ия муниципаль норматив хокукый актлар арасында коллизия очрагында, соңрак кабул ителгән акт нигезләмәләре гамәлдә була.

5.9. Актның гамәлдә булу вакыты бары тик бөтен муниципаль акт өчен генә билгеләнергә мөмкин. Бу очракта әлеге муниципаль актның гамәлдә булуын нинди срокта саклавы күрсәтелә.

Билгеләнгән вакыт чыкканчы, муниципаль акты чыгарган орган аның гамәлдә булуын яңа вакытка озайту яки аңа сроксыз характер бирү турында Карар кабул итәргә мөмкин.

5.10. Муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы аның үз көченә кергән мизгелдән башлана һәм үз көчләре югалган вакытта туктатыла.

5.11. Муниципаль норматив хокукый акт, әгәр акт белән башкасы каралмаган булса, сроксыз гамәлдә була.

Муниципаль норматив-хокукый акт анда күрсәтелгән вакыт эчендә яисә аларда булган күрсәтмәләргә үтәү срогы дәвамында гамәлдә була.

5.12. Муниципаль хокукый акт яки аның аерымы нигезләмәләре очрактарда үз көчләрен югалта:

- 1) актның гамәлдә булу срогы тәмамлану;
- 2) үз көчен югалткан орган яки аны чыгарган вазыйфай зат дип тану.

5.13. Муниципаль хокукый актларның гамәлдә булуы, әгәр муниципаль хокукый актта башкасы билгеләнмәгән булса, муниципаль берәмлекнең бөтен территориясенә кагыла.

Муниципаль хокукый актларның гамәлдә булуы, әгәр муниципаль хокукый актта башкасы билгеләнмәгән булса, жирлек территориясендә булган барлык юридик һәм физик затларга кагыла.

5.14. Муниципаль хокукый акт үз көченә кергәнчегә кадәр барлыкка килгән мөнәсәбәтләргә (кире көчкә ия түгел) кагылмый, актта ул үз көченә кергәнчегә кадәр барлыкка килгән мөнәсәбәтләргә кагыла дип карала.

Муниципаль хокукый актка кире көч бирү гражданның хокукларын кысрыктарга тиеш түгел.

5.15. Муниципаль хокукый актлар үз көчләрен югалткан дип танылырга мөмкин яисә аларның гамәле жирле үзидарә органнары һәм тиешле муниципаль хокукый акты кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарәнең вазыйфай затлары, ә жирле үзидарә органнарының федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерымы дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны жайга салучы өлешендә - димәк Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы тарафыннан туктатылырга мөмкин.

Муниципаль норматив хокукый актлар суд тарафыннан федераль законнарда каралган тәртиптә гамәлдә түгел дип танылырга мөмкин.

5.16. Муниципаль норматив хокукый актлар, әгәр ихтыяж аларда югалса, ә алар әле үз көченә кермәгән булса, юкка чыгарылырга мөмкин.

5.17. Муниципаль хокукый актны (аның аерым өлешен) юкка чыгару (үз көчен югалткан дип тану) муниципаль хокукый акт белән бертигез юридик көч башкарыла.

5.18. Нинди дә булса төп муниципаль хокукый акт үз көчен югалткан дип таныла торган муниципаль хокукый актта шулай ук төп актка хронологик тәртиптә үзгәрешләр кертү турында барлык муниципаль хокукый актлар үз көчен югалткан дип таныла. Кирәк булганда муниципаль хокукый актның аерым структур элементлары үз көчләрән югалткан дип танылырга мөмкин.

5.19. Муниципаль норматив хокукый актны гамәлдән чыгарганда (үз көчен югалткан дип тану) рәсми билгеләмәдән тыш (акт төре; Актны кабул иткән орган яисә вазыйфаи зат; актның датасы, номеры һәм атамасы) аны рәсми бастырып чыгару чыганагы турында, шулай ук аңа үзгәрешләр кертелгән муниципаль норматив хокукый актны рәсми бастырып чыгару чыганагы турында белешмәләр күрсәтелә.

5.20. Муниципаль хокукый актка (документ) үзгәрешләр үзгәртелә торган муниципаль хокукый акт (документ) кабул ителгән (расланган) төре муниципаль хокукый акт белән кертелә.

5.21. Жирле үзидарәнәң вәкиллекле органын юкка чыгару (бетерү) яисә үзгәртеп кору) очрагында элге орган тарафыннан кабул ителгән (чыгарылган) муниципаль хокукый актларның гамәлдә булуын үзгәртү, туктатып тору һәм туктату турындагы мәсьәләләр аның хокукый дәвамчысы яки югарыдагы орган йә жирле үзидарәнәң вәкиллекле органын бетерү яисә үзгәртеп кору турында Карар кабул иткән орган тарафыннан хәл ителә.

5.22. Әгәр муниципаль хокукый актка үзгәрешләр аның структур элементы текстыннан төшереп калдыруны күздә тотса, төшереп калдырылган текст структур элемент төрән һәм тулы исемен, хокукый актның датасын һәм номерын күрсәтеп «төшереп калдырылды (төшереп калдырылды)» сүзләре белән алмаштырыла. Шулай ук вакытта текстның структур элементларын билгели торган номерлар яки хәрефләр саклана.

5.23. Яңа кабул ителгән законнар белән яисә яңа кабул ителгән (чыгарылган) муниципаль хокукый акт белән каршылыкка керткән муниципаль хокукый актлар йә тулысынча аларга йөкләнгән, тиешле актны кабул итү юлы белән үз көчләрән югалткан дип таныла.

5.24. Яңа муниципаль хокукый актны кабул иткәндә (бастырып чыгарганда) башка муниципаль хокукый актларга үзгәрешләр кертү яисә муниципаль хокукый актларның үз көчләрән югалтуын тану кирәк булса, яңа хокукый акт проекты белән бер үк вакытта тиешле тәкъдимнәр дә кертелә.

5.25. Элек кабул ителгән (бастырып чыгарылган) муниципаль хокукый акт тулылана торган яңа пунктларга, әгәр күрсәтелгән пунктлар текстның уртасына урнаштырылган булса, беренчесеннән башлап, өстәмә тәртип номерлары ноктасы аша өстәлеп, алдагы пункт номерларыннан торган номерлар бирелә.

Әгәр күрсәтелгән пунктлар текст ахырында урнаштырылса, аларга соңгы пунктның номеры артыннан килүче номерлар бирелә.

Пунктка яңа пунктларны керткәндә, пункттан төшереп калдырылганда, пунктларның элекке номерациясен үзгәртү рәхсәт ителми.

5.26. Муниципаль хокукый актка үзгәрешләр берничә тапкыр кертелсә, бу аны хокук куллануда кыенлыklar тудыра икән, хокукый жайга салуның элекке

предметы булган яңа муниципаль хокукый актны кабул итеп, аны үз көчен югалткан дип тану зарур.

5.27. Үзгәрешләр һәрвакыт төп муниципаль хокукый актка гына кертелә. Муниципаль хокукый актка үзгәрешләр кертү юлы белән төп муниципаль хокукый актка үзгәрешләр кертү мөмкин түгел.

5.28. Гамәлдә булу вакыты чыккан муниципаль хокукый актлар, үз көчләрән югалткан дип тану турында муниципаль хокукый акт кабул ителмичә генә, юридик көчен югалта.

БҮЛЕК VI. АҢЛАТМА НОРМАТИВ ХОКУКЫЙ АКТ

6.1. Муниципаль норматив хокукый актка рәсми аңлатма бирү аның мәгънәсен үзгәртергә тиеш түгел. Хокукый нормаларны рәсми аңлату актлары белән билгеләү рөхсәт ителми.

6.2. Муниципаль норматив хокукый актларга рәсми аңлатма бирү жирле үзидарә органнары яисә норматив хокукый актларны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан, шул ук формада, аңлатыла торган норматив хокукый актлар кабул ителгән формада гамәлгә ашырыла.

6.3. Рәсми аңлатма бирү актлары мөстәкыйль әһәмияткә ия түгел һәм бары тик алар аңлаткан муниципаль норматив хокукый актлар белән генә кулланыла. Муниципаль норматив хокукый актларны үзгәртү яисә юкка чыгару тиешле актларны рәсми аңлатуны юкка чыгаруны аңлата.

6.3. Муниципаль норматив хокукый актларга аңлатма бирү хокук чыгару инициативасы субъектлары запрослары буенча, шулай ук аларны чыгарган (кабул иткән) орган (вазыйфаи зат) инициативасы буенча гамәлгә ашырылырга мөмкин.

6.4. Муниципаль норматив хокукый актны рәсми аңлату тәртибе, әлеге Нигезләмә нормаларын исәпкә алып, жирле үзидарәнең вәкиллекле органы тарафыннан кабул ителә торган хокукый акт белән билгеләнә.

6.5. Муниципаль норматив хокукый актка рәсми аңлатма бирү хокукына ия булмаган оешмалар һәм затлар тарафыннан бирелә торган аңлатма бирү юридик көчкә ия түгел.